

Обществено доверие към висшите училища в България през есента на 2021 г.

Анализ на данни от национално представително изследване на общественото мнение

д-р Драгомира Белчева
Институт Отворено общество - София

Настоящата статия разглежда доверието към висшите училища в България на базата на данни от национално представително изследване на общественото мнение, проведено сред населението на възраст над 18 г. през октомври 2021 г. по метода на интервю лице в лице по стандартизирана анкетна карта. Максималната стохастична грешка е $\pm 3,1\%$. Изследването на терен е осъществено от Алфа Рисърч по проект изпълняван и финансиран от Институт Отворено общество – София.

В статията също така са цитирани данни от национално представително изследване на общественото мнение, проведено сред населението на възраст над 18 г. през април 2018 г. Изследването е осъществено и финансирано от Институт Отворено общество – София. Респондентите са подбрани чрез вероятностна двустепенна гнездова извадка, като при планирани 1200 интервюта са осъществени 1179. Максималната стохастична грешка е $\pm 2,8\%$.¹

В България съществуват 52 акредитирани висши училища, в които през 2021 година се обучават приблизително 202 хиляди студенти.

Основни резултати:

- През октомври 2021 година висшите училища попадат сред трите институции и организации с най-високо доверие сред пълнолетните български граждани заедно с Българската православна църква и армията.

¹ Цитирани са и данни от изследване със сходни характеристики, проведено и финансирано от Институт Отворено общество – София през март 2010 г.

- Доверието към висшите училища нараства през 2021г. в сравнение с 2018 г.
- Сред младите на възраст между 18 и 29 години висшите училища се ползват с най-голямо доверие измежду изследваните 16 институции и организации.
- Висшите училища се ползват с по-голямо доверие сред по-образованите, по-младите, работещите и учещите, и жителите на столицата и големите градове.
- Недоверие към висшите училища в по-голяма степен изразяват хората на средна възраст, висшистите, безработните и живеещите в малък град.
- Хората с висше образование имат най-категорично отношение във връзка с доверието или недоверието към висшите училища, като едва 6% не изразяват мнение по въпроса.
- Сред хората над 60 години, неработещите пенсионери, лицата с основно и по-ниско образование, безработните, както и сред жителите на селата относително голям дял от анкетираните нямат мнение по въпроса.

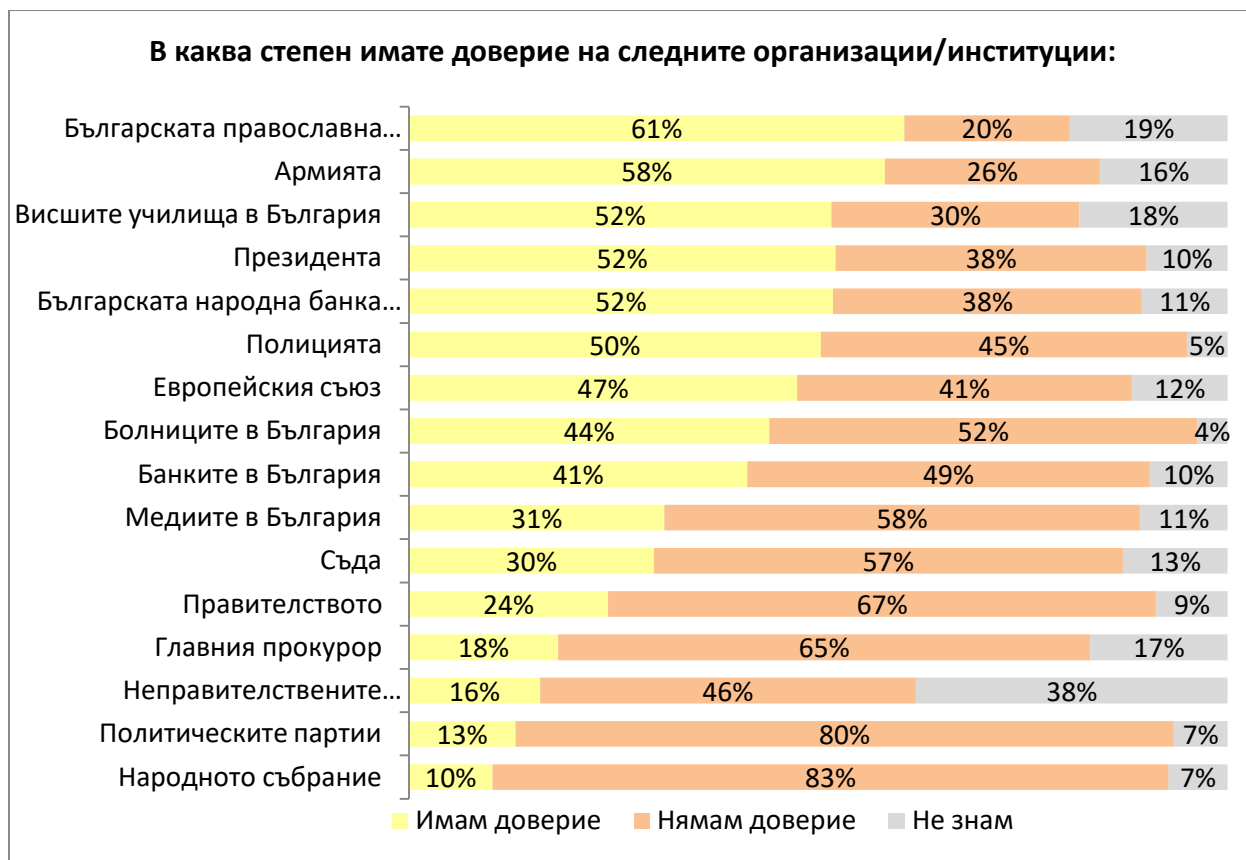
1. Доверие към висшите училища, разгледано в контекста на доверието към други организации и институции

Институциите и организациите, които се ползват с най-високо доверие и най-ниско недоверие от страна на българските граждани през октомври 2021 година са Българската православна църква (БПЦ), армията и висшите училища. Доверие в БПЦ заявяват 61% от анкетираните, а недоверие към нея изразяват 20% от анкетираните. Доверие към армията изразяват 58% от анкетираните, а недоверие – 26%. Висшите училища се ползват с доверието на 52% от анкетираните, а недоверие към тях изразяват 30% от запитаните.

С положителен баланс на доверие се ползват още президентът и БНБ (52% доверие срещу 38% недоверие), както и полицията (50% доверие срещу 45% недоверие) и ЕС (47% доверие срещу 41% недоверие).

С най-ниско доверие в месеца преди парламентарните избори и с най-високо недоверие са се ползвали политическите партии (13% доверие срещу 80% недоверие) и парламентът (10% доверие срещу 83% недоверие).

Сред всички 16 изследвани организации и институции по отношение на неправителствените организации (НПО) се наблюдава най-висок дял на анкетираните (38%), които не са изразили мнение.

В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам". В отговора „Не знам“ са обединени отговорите „не мога да преценя“ и „Без отговор“.

Висшите училища в страната традиционно се радват на сравнително по-високо доверие сред обществото в сравнение с институциите на политическата и правораздавателната система. Делът на тези български граждани, които изразяват доверие към висшите училища нараства от 32% през март 2010 г. до 52% през октомври 2021 г., което е значителен ръст. В сравнителен план между 2018 г. и 2021 г., доверието на гражданите към висшите училища се е покачва от 40% през 2018 г. на 52% през 2021 г., съответно недоверието намалява от 36% през 2018 г. на 30% през 2021 г.

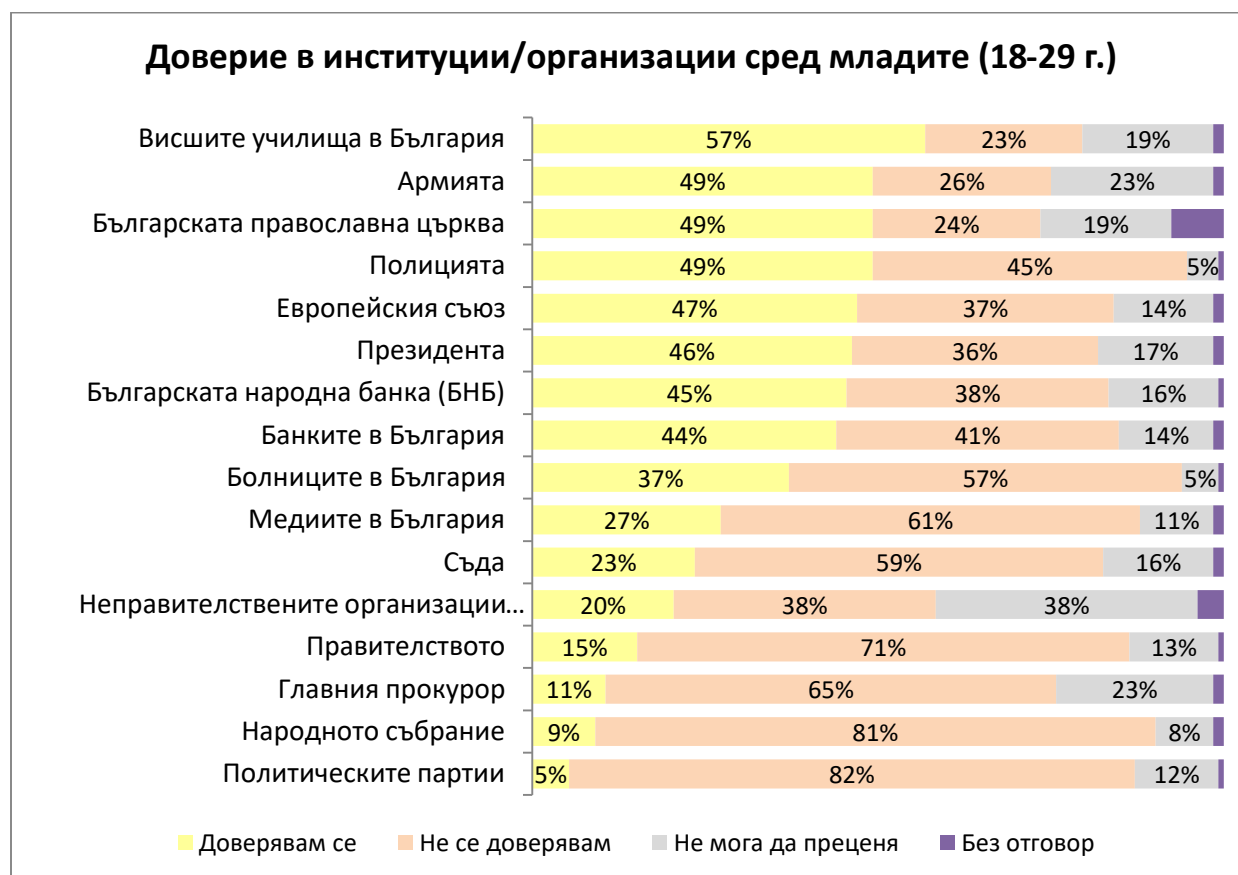
През октомври 2021 г. най-младата възрастова група - анкетираните на възраст между 18 и 29 години - изразяват най-високо доверие към висшите училища сред всички 16 изследвани институции и организации.. В тази възрастова група 57% от анкетираните заявяват, че имат доверие във висшите училища в страната, докато недоверие към тях изразяват 23% от анкетираните. Сред изследваните институции и организации висшите училища са единствените, които се ползват с доверие сред над половината от анкетираните в най-младата възрастова група.

На следващо място с 49% доверие сред младите се нареждат Българската православна църква (БПЦ), армията и полицията. Недоверие към БПЦ изразяват 24% от анкетираните, към армията – 26%, а към полицията – 45%.

С положителен баланс на доверие сред младите се ползват още Европейският съюз (47% доверие срещу 37% недоверие), президентът (46% доверие срещу 36% недоверие), Българската народна банка (45% доверие срещу 38% недоверие), както и останалите банки в страната (45% доверие срещу 41% недоверие).

На фона на продължаващата здравна криза, свързана с разпространението на Ковид-19, мнозинството младите (57%) изразяват недоверие към болниците, а доверие към тях имат 37%. Близко две трети от анкетираните граждани на възраст до 29 години (61%) изразяват недоверие към медиите, докато 27% им се доверяват.

С най-ниско доверие в месеца преди парламентарните избори и с най-високо недоверие сред младите българи са се ползвали политическите партии (5% доверие срещу 82% недоверие), парламентът (9% доверие срещу 81% недоверие), главният прокурор (11% доверие срещу 65% недоверие) и правителството (15% доверие срещу 71% недоверие).

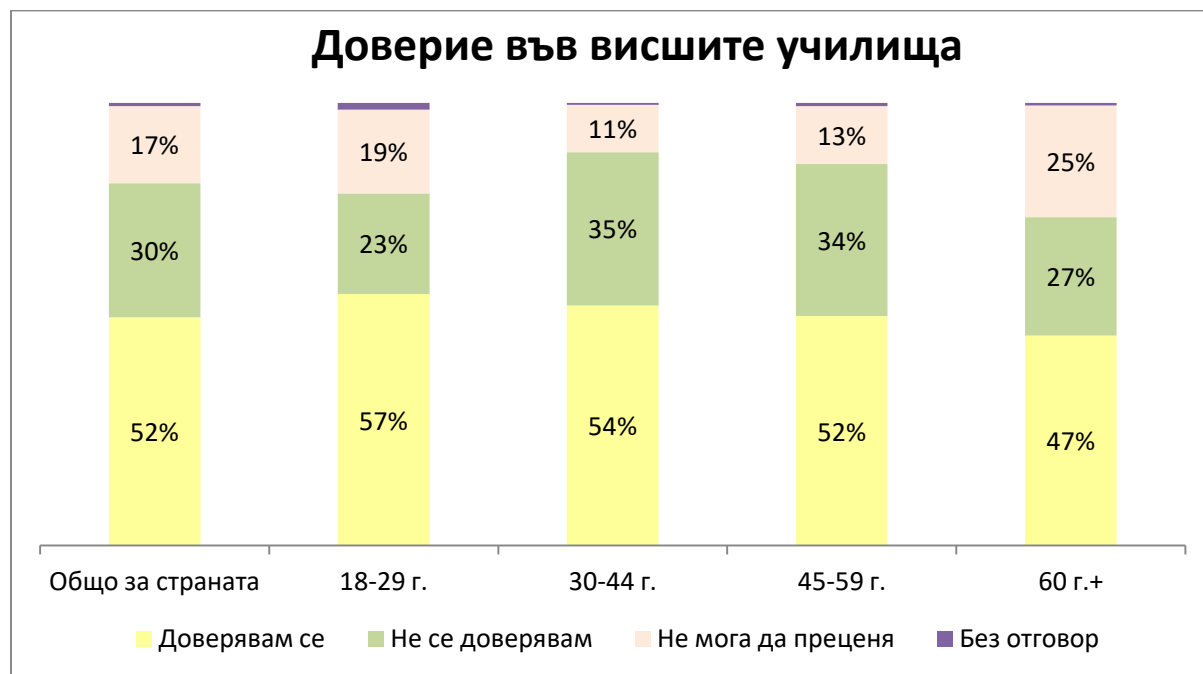

В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам"

2. Доверие във висшите училища според възрастта, образованието, социалния статус и населеното място на анкетираните.

Като цяло висшите училища в България се ползват с по-голямо доверие сред по-образованите, по-младите, работещите и учещите и жителите на столицата и големите градове. В същото време сред хората на средна възраст, висшистите, безработните и живеещите в малък град е по-висок дялът на тези, които изразяват недоверие към висшите училища в сравнение със средните стойности за страната. Сред хората над 60 години, тези с основно и по-ниско образование, безработните, както и сред жителите на селата относително голям дял от анкетираните не изразяват мнение по въпроса.

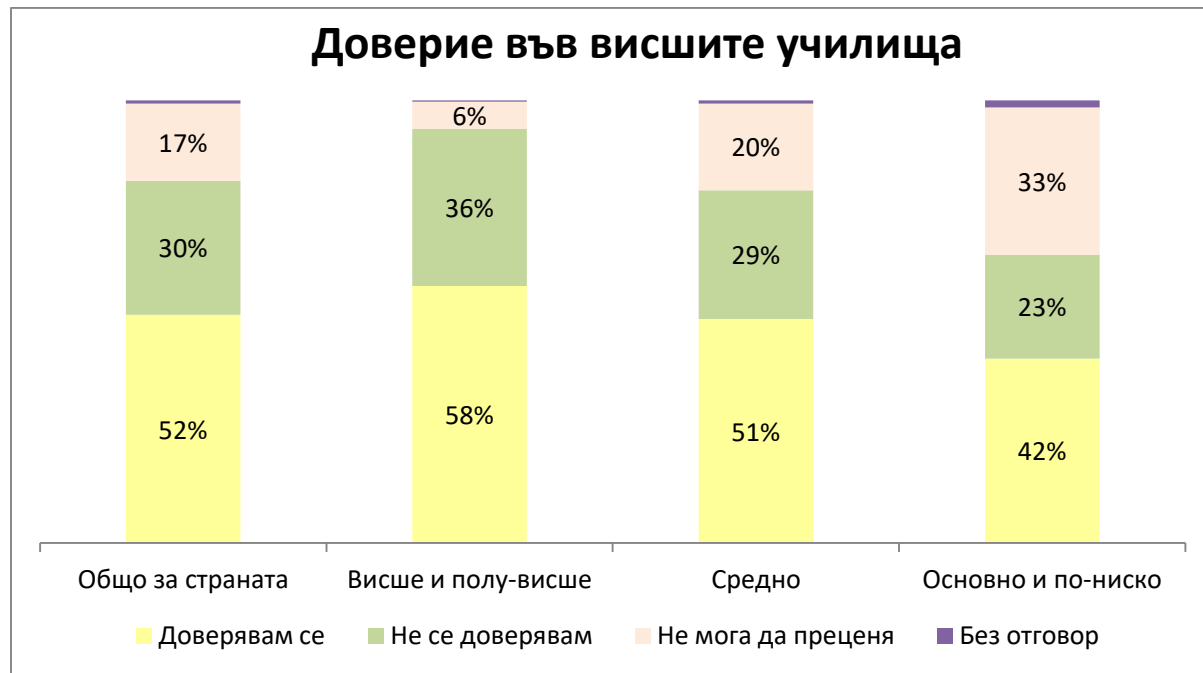
Висшите училища се ползват с доверието на над половината от анкетираните сред всички възрастови групи с изключение на тази на лицата на възраст над 60 години. С увеличаването на възрастта, дялът на тези, които заявяват, че имат доверие във висшите училища леко намалява. Най-голямо е доверието сред най-младите (на възраст 18-29 години) - 57%, а най-малко сред най-възрастните - тези над 60 годишна възраст – 47%.

В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам"

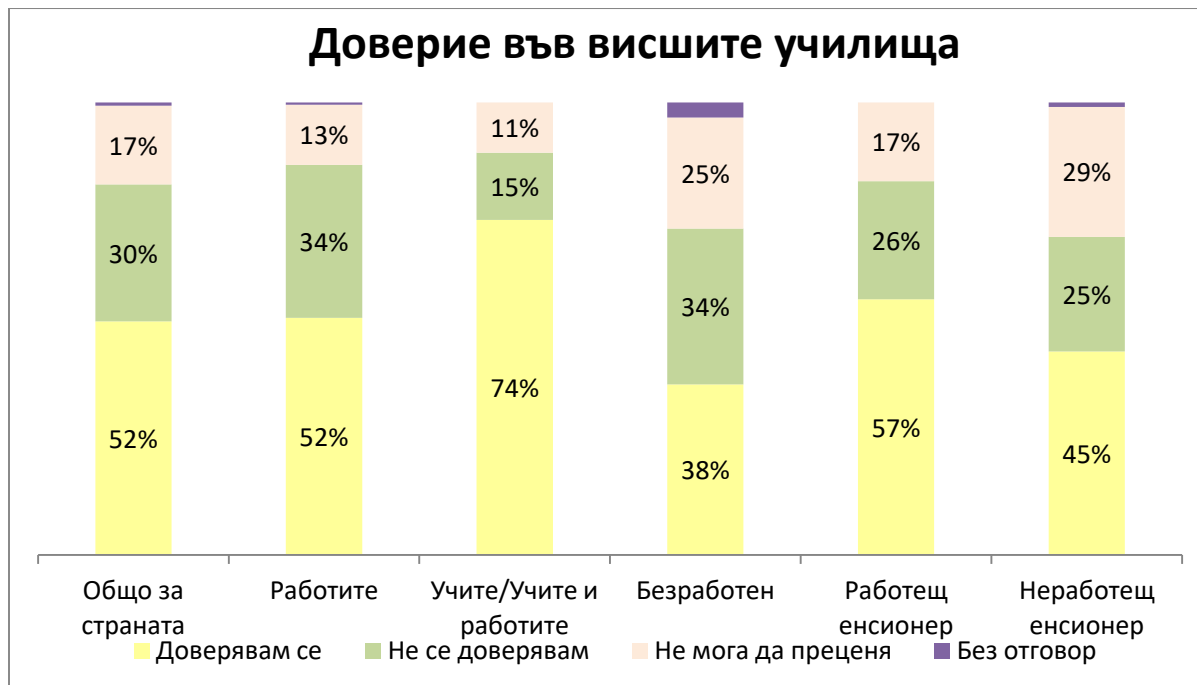
Съвсем очаквано, сред хората завършили висшето си образование, дялът на тези, които декларират довери към висшите училища е най-висок – 58%. Интересно е да се отбележи, че сред тази група са най-много и респондентите, които заявяват, че не се доверяват на висшите училища (36%), като за сметка на това нямащите мнение са едва 6%. В същото време, сред хората с основно или по-ниско образование, тези които се доверяват на

висшите училища са най-малко - 42%, но и най-малко сред тях декларират недоверие към висшите училища (23%). Това се случва за сметка на сравнително голям дял на нямащите мнение – всеки трети от анкетираните от тази група не заявява конкретно мнение по отношение на доверието си към висшите училища в България.

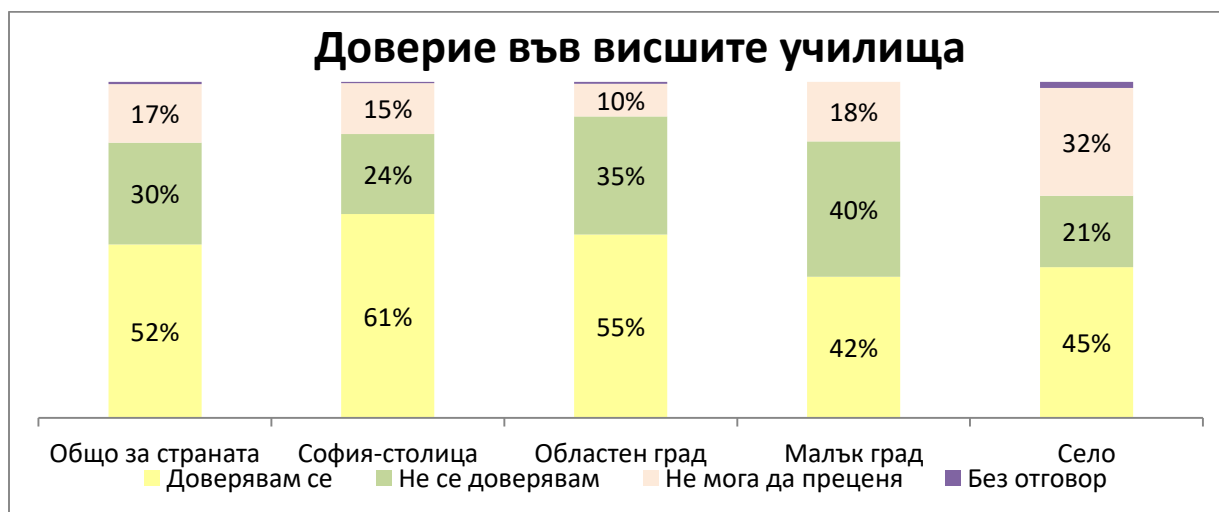
В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам"

Сред респондентите, които учат или учат и работят едновременно е най-голям дялът на доверяващите се на българските висши училища (74%), той е съществено по-голям от средния за страната – 52%. В същата група е и най-ниският дял на хора, които заявяват, че нямат доверие на висшите училища в страната. Сред работещите, дяловете на тези, които се доверяват и съответно не се доверяват на висшите училища се доближават до средните стойности за страната, което частично може да се обясни и с факта, че това е най-голямата група сред изследваните. Интересно е да се забележи, че в групата на безработните, нивото на доверие във висшите училища в България е най-ниско - едва 38%, което е значително по-ниско от средната стойност за страната. Наблюдава се и разлика между нивото на доверие във висшите училища между групите на работещите и неработещите пенсионери. Сред работещите пенсионери, групата на тези, които гласуват доверие на висшите училища е доста по-голяма от същата група при неработещите пенсионери, при които едва 42% заявяват доверие към висшите училища. В същото време, сред групата на неработещите пенсионери, дялът на тези, които не могат да изразят мнение по отношение на доверието си към висшите училища е най-голяма - почти всеки трети неработещ пенсионер заявява, че не може категорично да изрази доверие или недоверие към този вид образователни институции.

В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам"

Очертава се голяма разлика в дела на хората, които заявяват доверие към висшите училища в България в зависимост от мястото, на което живеят – сред жителите на София най-голям дял имат доверие на системата на висше образование и най-малко нямат доверие в нея. В същото време сред тези, които живеят на село са най-малко изпитващите доверие към висшите училища, но това не е за сметка на изразяване на недоверие, а по-скоро се дължи на непознаването на системата, тъй като почти една трета от тях не знаят дали имат или нямат доверие към висшите училища в страната.

В отговора "Имам доверие" са обединени отговорите "Напълно се доверявам" и "По-скоро се доверявам", а в отговора "Нямам доверие" са обединени отговорите "По-скоро не се доверявам" и "Изобщо не се доверявам"

